

23.2.09

1. Za první účast na zkoušce se platí 30 EUR, za každý opravný pokus $2 \times$ více než za předešlý. Student má v každém pokusu pravděpodobnost úspěchu p . Na kolik ho v průměru zkouška přijde (v závislosti na p)?

2. Náhodný vektor (X, Y) má následující parametry: $EX = 10$, $\sigma_X = 5$, $EY = 150$, $\sigma_Y = 20$, $\rho(X, Y) = 0.5$ (korelace). Stanovte střední hodnotu a rozptyl náhodných veličin $T = 2X + 3$, $U = 200 - Y$, $V = X + Y$.

3. Na oboru má studovat 600 studentů, avšak fakulta smí stanovit pouze počet přijatých. Z dlouhodobé zkušenosti se ukazuje, že z přijatých studentů se zapíše asi $2/3$. Jaké se má stanovit směrné číslo pro přijetí, aby počet zapsaných byl co největší, ale aby překročil 600 s pravděpodobností nejvýše 5 %?

Jaký bude průměrný počet zapsaných studentů? Jak se úloha změní pro obor, na který má být přijato 60 studentů?

Uveďte použité předpoklady.

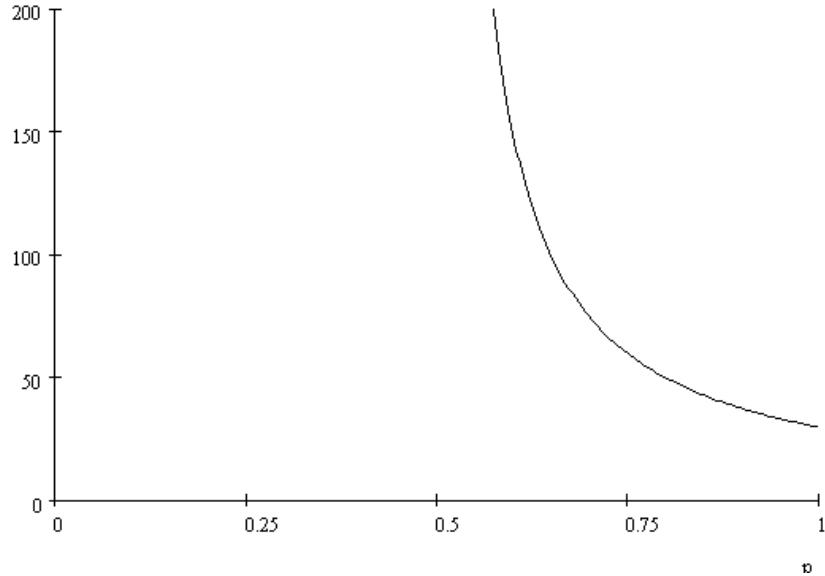
Bonusová úloha (nepočítá se do základního bodování, ale zdařilá odpověď může zlepšit známku těm, kdo na ni v základní části získali nárok.)

4. Centrální limitní věta vypovídá o rozdělení výběrového průměru velkého počtu náhodných veličin. Vyplývá z ní něco i o rozdělení výběrového rozptylu?

Řešení:

1. n -tá zkouška se koná s pravděpodobností $(1 - p)^{n-1}$ a stojí $30 \cdot 2^{n-1}$, celková cena

$$30 \sum_{n=1}^{\infty} (2(1-p))^{n-1} = \begin{cases} \frac{30}{1-2(1-p)} & \text{pro } p > \frac{1}{2}, \\ \infty & \text{pro } p \leq \frac{1}{2}. \end{cases}$$

2.

$$\begin{aligned} ET &= 2EX + 3 = 23, & DT &= 2^2 DX = 2^2 \sigma_X^2 = 100, \\ EU &= 200 - EY = 50, & DU &= DY = \sigma_Y^2 = 400, \\ EV &= EX + EY = 160, & DV &= DX + DY + 2\sigma_X \sigma_Y \rho(X, Y) = 5^2 + 20^2 + \\ &2 \cdot 5 \cdot 20 \cdot 0.5 = 525. \end{aligned}$$

3. Je-li S počet přijatých studentů, pak počet zapsaných má binomické rozdělení $\text{Bi}(S, \frac{2}{3})$, které podle centrální limitní věty přibližně nahradíme normálním $N(\frac{2}{3}S, \frac{2}{9}S)$, jehož 95 %-ní kvantil nemá převyšít 600:

$$\begin{aligned} q_{N(\frac{2}{3}S, \frac{2}{9}S)}(0.95) &\leq 600, \\ 1.645 &\doteq \Phi^{-1}(0.95) = q_{N(0,1)}(0.95) \leq \frac{600 - \frac{2}{3}S}{\sqrt{\frac{2}{9}S}}, \end{aligned}$$

$S = 865$. Střední hodnota počtu zapsaných je $\frac{2}{3}S = 576\frac{2}{3} \doteq 576.7$.

Na 60 míst by mělo být přijato S_2 studentů, kde

$$1.645 \doteq \Phi^{-1}(0.95) = q_{N(0,1)}(0.95) \leq \frac{60 - \frac{2}{3}S}{\sqrt{\frac{2}{9}S}},$$

$S_2 = 79$. Střední hodnota počtu zapsaných je $\frac{2}{3} S_2 = 53\frac{1}{3} \doteq 53 \cdot 3$.

Předpokládáme správnost odhadu pravděpodobnosti zápisu 2/3 a nezávislost zápisu studentů (což může být porušeno, pokud se např. skupina rozhoduje společně, nebo zápis ovlivní nějaká globální změna podmínek).

4. Ano, neboť i χ^2 -rozdelení vzniklo součtem stejně rozdelených nezávislých náhodných veličin, proto je lze (pro velký rozsah výběru) approximovat normálním.

Rozdelení výběrového průměru i rozdelení χ^2 se blíží normálnímu. Testy rozptylu pak lze použít i pro výběry z rozdelení, které není normální.